

Tednik Učiteljski Tovariš.

Glasilo avstrijskega jugoslovanskega učiteljstva.

Štev. 9.

V Ljubljani, 2. sušca 1906.

XLVI. leto.

»Učiteljski Tovariš« izhaja vsak petek. Ako se na dan praznik, izide list dan pozneje. Vse leto stoji 8 K, pol leta 4 K, četrt leta 2 K. Spise je pošiljati samo na naslov: Uredništvo »Učiteljskega Tovariša« v Idriji. Naročnino prejema Francišek Črnagoj, nadučitelj v Ljubljani (Barje). — Vse pošiljatve naj se pošiljajo franko. — Rokopisov ne vračamo. — Oglasi in poslanice stanejo za stran 30 K, pol strani 16 K, $\frac{1}{3}$ strani 10 K, $\frac{1}{4}$ strani 8 K, $\frac{1}{8}$ strani 4 K; manjši inserati po 30 h petit-vrsta. Večkratno objavlanje po dogovoru. Priloge poleg poštnine 6 K.

Vsebina: Razmere v Trstu. — Naš denarni zavod. — Kakšna bo učiteljska pasivna rezistenca. — Pisarna za zdravljenje naših bolnih stanovskih, družabnih, uradnih, književnih, narodnostnih in političnih razmer. — Iz slovanskih pedagoških časnikov. — Iz naše organizacije. — Književnost in umetnost. — Vestnik. — Listnica uredništva. — Uradni razpisi učiteljskih služb. — Inserati. — Otroci in opojne pijače.

Razmere v Trstu.

Na tržaškem magistratu morajo vladati take razmere, da jih je končno videla tudi c. kr. vlada. Pri nas morajo biti slučajji že krvavi in gorostasni, da jih vidijo vladne oči, ki so v pre mnogih primerih udarjene z večno slepoto.

No, vlada je odvzela tržaškemu magistratu posle prenešenega delokroga in jih odslej opravlja sama po posebnem uradu. Tržaški magistrat je degradiral tržaško ljudsko šolstvo na nivo političke branjarije. Odvzel mu je blesk vzvišenosti in nepristranosti in ga ponižal in onečastil.

O tem šolstvu smo že večkrat govorili v svojem listu. Sedaj prihajo iz Trsta glasovi, ki zbuja upanje na lepše čase.

Dne 12. februarja letos je namreč prešel velik del oblasti nad tržaškim učiteljstvom, laškim in slovenskim, v vladne roke. »Edinost« je mnenja, da je sedaj ta oblast nekako v rokah absolutizma, zakaj ves šolski delokrog c. kr. namestniškega svetovalca v Trstu sodi v mestih z avtonomnim statutom — na pr. v Gorici, Ljubljani, Celju, Rovinju itd. — v področje mestnega šolskega sveta, ki je analogno sestavljen kakor vsak okrajni šolski svet, le da je župan avtonomnega mesta obenem predsednik mestnega šolskega sveta.

Toda ob znanih tržaških razmerah pa je upati, da bo vladni absolutizem v šolski upravi boljše deloval, nego avtonomija v rokah tržaške iredente. Vsaj to upanje imamo, da bodo zdaj o šolskih rečeh odločevali strokovno izobrazeni okrajni šolski nadzorniki, ne pa juridični uradniki slovenskemu učiteljstvu sovražnega magistrata. Za učiteljstvo slovenskih šol v okolici nastopi zdaj gotovo doba, ko bo smelo svobodno pisati ne le imena učencev, ampak tudi svoja imena v pravilni slovenščini, kar je bilo zabranjeno doslej. Torej uradno falzificiranje priimkov preneha! Nehati pa mora tudi oni suženjski duh glede uradnega jezika v šolah. Uradni jezik vsake šole bodi učni jezik tiste šole! Torej proč z laškimi formularji! In ker s prihodnjim šolskim letom 1906/7 stopi v veljavo novi šolski red, ki predpisuje razne izpremembe v tiskovinah, opozarjamo že danes gospoda c. kr. okrajnega šolskega nadzornika za okolico, da nam preskrbi le slovenskih tiskovin za slovenske šole. Ker ima sedaj okrajni šolski nadzornik v šolski upravi od-

ločilno besedo, zahtevamo ter se nadejamo, da bo skrbno čuval naše narodne pravice. Posebno bo treba opozoriti vodstva, da ima zdaj slovenščina biti uradni jezik vodstvom, torej tudi za dopisovanje c. kr. namestništvenemu svetu. Brez takega naročila bo še dolgo laščina kraljevala v nekaterih voditeljskih pisarnah.

Od učiteljstva smemo pač zahtevati, da se osamosvoji in zave svoje visoke službe. Ne sme služiti kaki klikli ali kakemu nečistemu namenu, ampak samozavestnim ponosom mora služiti svojim jasno začrtanim smotrom. *Politika je v izvrševanju njegove službe neznan pojem. V tem ni primerjati učiteljstva s kranjsko duhovščino in tudi ne s tržaškim magistratom.

Zatorej se je nadejati, da se bo smelo odslej učiteljstvo svobodno gibati, kadar se mu bo zavzemati za korist svojo in svojih šol. Moč pa tiči v organizaciji. Dosedanje razmere so bile krive, da se je slovensko učiteljstvo v Trstu in okolici doslej skrbno izogibalo misli, da bi se zedinilo v strokovnem društvu. Bile so razne bojazni, ki so ga zadržavale, da se ni moglo odločiti za ustanovitev »Slovenskega učiteljskega društva v Trstu«. Zdaj je veter ugodnejši; na noge torej, tržaški tovariši! Naj prevzame kdo inicijativo ter skliče kolege in kolegince na pogovor o tej stvari. Skrajni čas je, da se tudi tržaško učiteljstvo združi v strokovnem društvu.

In to bo najlepši sad, ki ga utegnejo roditi nove razmere: učiteljstvo, ki je jako v sebi, služi s podvojeno silo povzdigi kulture širokih narodovih slojev.

Naš denarni zavod.

Geslo: Kar plodono naložim,
v pomoč le sebi podarim.

Hranilnica in posojilnica Učiteljskega
konvikta v Ljubljani,

registrovana zadruga z omejenim jamstvom.

Promet do konca meseca svečna 1906 K 35.171-73.

Naznanilo. Kdor želi od zadruge kakih informacij, naj za odgovor priloži 20 h v poštnih znamkah. Na prošnje brez vpošiljatve navedenih znamk se ne odgovarja.